

10. peatükk

TÖÖANDJATELE

PALJUDE tänapäeva tööandjate seast meenub meile üks meie liige, kes on lõviosa oma elust veetnud suuräri maailmas. Ta on tööle võtnud ja vallandanud sadu inimesi. Tema teab, milline paistab alkohoolik tööandja pilgu läbi. Tema järgnevad vaated võiksid olla ärimeestele üle kogu maailma erakordselt kasulikud.

Kuid laskem tal endal rääkida:

Olin kunagi ühe korporatsiooni kuue tuhande kuuesaja töötajaga osakonna asedirektor. Ühel päeval astus mu sekretär kabinetti ja teatas, et härra B soovib minuga tungivalt rääkida. Palusin tal edasi öelda, et ma ei ole huvitatud. Olin meest mitu korda hoiatanud, et tal on jäänud veel vaid üks võimalus. Varsti pärast seda helistas ta mulle Hartfordist kahel järjestikusel päeval nii purjus peaga, et suutis vaevu rääkida. Ütlesin talle, et temaga on kõik läbi – lõplikult ja igaveseks.

Tagasi tulles teatas mu sekretär, et telefonil ei ole mitte härra B, vaid tema vend, kes soovib mulle midagi edasi öelda. Ootas ka siis abipalvet, kuid telefonist kostsid järgmised sõnad: „Tahtsin teile ainult teada anda, et Paul hüppas möödunud laupäeval Hartfordis ühe hotelli aknast alla. Ta jättis maha kirja, milles nimetas teid parimaks ülemuseks, kes tal kunagi oli olnud, ja et teie pole milleski süüdi.”

Ühel teisel korral, kui avasin oma laual lebava kirja, kukkus sellest välja ajalehe väljalõige. See oli minu ühe kõigi aegade parima müügiagendi surmakuulutus. Pärast kahenädalast joomist oli ta varbaga vajutanud laetud püssi päästikule – püssitoru oli tal suus. Kuus nädalat varem olin ta joomise pärast lahti lasknud.

Veel üks juhtum. Virginiast tulnud kaugekõnes kostis nõrk naisehää. Naine soovis teada, kas tema abikaasa firmapoolne elukindlustus on endiselt jõus. Neli päeva tagasi oli mees end puukuuris üles poonud. Mul oli tulnud ta joomise pärast vallandada, kuigi ta oli andekas, terane ja üks parimaid organisatoreid, keda ma eales olen tundnud.

Maailm kaotas need kolm erakordset meest, sest ma ei mõistnud alkoholismi nii nagu praegu. Milline saatuse ironia – minust endast sai alkohoolik! Ja kui üks mõistev inimene poleks sekkunud, oleksin võinud minna nende jälgedes. Minu allakäik läks ärikogukonnale maksma tuhandeid dollareid, sest inimese väljaõpetamine juhtivale kohale nõuab märkimisväärselt raha. Selliseid kulutusi tehakse ühtelugu. Meie arvates on äriilmas kujunenud olukord, mida saaks parandada üleüldise mõistvama suhtumisega.

Peaaegu iga tänapäeva tööandja tunneb moraalselt vastutust oma töötajate heaolu eest ning püüab oma kohustusi täita. Et ta pole seda alati alkohoolikute puhul teinud, on kergesti mõistetav. Tema jaoks on alkohoolik sageli tundunud esimese järgu lollina. Kuna töötajal on olnud erioskusi või kuna tööandja on tema vastu tundnud tugevat isiklikku poolehoidu, on teda teinekord hoitud tööl palju kauem, kui see oleks olnud mõistlik. Mõned tööandjad on proovinud kõiki

teadaolevaid lahendusi. Ainult üksikutel juhtudel on puudu jäänud kannatlikkusest ja sallivusest. Ja meie, kes oleme oma parimaid tööandjaid alt vedanud, ei saa neid süüdistada, kui nad on meiega karmilt käitunud.

Siin on üks tüüpiline näide. Ühe Ameerika suurima pangandusasutuse juhtivametnik teab, et ma enam ei joo. Ühel päeval rääkis ta mulle teisest panga juhtivametnikust, kes tema kirjelduse järgi oli kahtlemata alkohoolik. See tundus mulle võimalusena olla kasulik, nii et kulutasin kaks tundi, rääkides alkoholismitõvest ning kirjeldades sümptomeid ja tagajärgi nii hästi kui oskasin. Tema kommentaar oli: „Väga huvitav. Kuid olen kindel, et see mees on alkoholiga lõpparve teinud. Ta tuli just tagasi kolmekuuliselt palgata puhkuselt, on end ravinud, näeb suurepärase välja ja pealekauba on juhtkond talle teatanud, et see on tema viimane võimalus.”

Ainsa vastusena sain anda selle, et kui mees järgib tavalist mustrit, seisab tal ees suurem joomine kui kunagi varem. Tundsin, et see on vältimatu ja küsisin endalt, kas pank ei tee mehele ülekohut. Miks mitte teda mõnega meie alkohoolikute seltskonnast kokku viia? Tal võib veel lootust olla. Märkisin, et ma pole kolm aastat tilkagi alkoholi joonud ja seda kõigi raskuste kiuste, mis oleksid kümnest mehest üheksa jooma viinud. Miks mitte anda talle võimalust kuulda minu lugu? „Oh ei,” vastas mu sõber, „see mees on kas alkoholiga lõpparve teinud või saab sulle sappa. Kui tal on sama tahtejõud ja julgus nagu sinul, siis saab ta hakkama.”

Soovisin käed meelega üles tõsta, sest nägin, et mul ei õnnestunud oma pankurist sõpra veenda. Ta

lihtsalt ei suutnud uskuda, et tema kaastöötaja kannatas tõsise haiguse all. Ei jäänud üle muud, kui oodata.

Peagi see mees libastuski ja ta lasti töölt lahti. Pärast vallandamist võtsime temaga ühendust. Ta nõustus kiiresti nende põhimõtete ja meetoditega, mis olid ka meid aidanud. Ta on kahtlemata tervenemise teel. Minu jaoks näitab tema juhtum selgelt puudulikku arusaamist selles osas, mis õigupärast alkohoolikut vaevab, ja ka lünklikke teadmisi selles osas, millist kasulikku osa võiksid tööandjad nende haigete töötajate päästmises etendada.

Kui soovite kedagi aidata, oleks targem kõrvale jätta oma joomisharjumused või nende puudumine. Olenemata sellest, kas olete kõva joodik, mõõdukas napsitaja või karsklane, võivad teil olla üsna kindlad seisukohad, ehk isegi eelarvamused. Mõõdukad alkoholipruukijad võivad alkohoolikute suhtes olla isegi kärsitumad kui karsklased. Kui joote ainult aegajalt ja mõistate, kuidas te reageerite alkoholile, siis võivad teil paljuski tekkida üsna kindlad arvamused, mis aga alkohooliku puhul ei pruugi sugugi alati paika pidada. Mõõduka alkoholipruukijana võite nii juua kui joomata olla. Alati, kui soovite, suudate oma joomist piirata. Mõnel õhtul võite kergelt vindiseks jääda, kuid hommikul tõusete üles, värskendate end ja lähete tööle. Alkohol ei ole teie jaoks probleem. Te ei suuda mõista, miks peaks see mõne teise jaoks probleem olema, kui selgrootud ja rumalad välja arvata.

Alkohoolikuga tegeldes võib tekkida loomulik ärritus selle suhtes, et üks inimene võib olla nii nõrk, rumal ja vastutustundetu. Isegi kui te seda haigust paremini mõistate, tunnete vahel, kuidas see tunne teis tärkab.

Pilk alkohoolikule teie organisatsioonis avab silmad paljudele asjadele. Kas ta pole tavaliselt andekas, kiire taibuga, hea kujutlusvõimega ja meeldiv? Kas ta ei tööta kainena tublisti ja kas tal ei ole erilist oskust asju joonde ajada? Kui tal oleksid kõik need omadused ja ta ei jookks, kas teda oleks siis mõtet edasi hoida? Kas temasse tuleks suhtuda samasuguse hoolivusega nagu teistesse haigetesse töötajatesse? Kas ta on seda väärt, et teda päästa? Kui otsustate positiivselt – olgu siis inimlikel, ärilistel või mõlematel kaalutlustel –, võivad järgnevad soovitused teile kasulikud olla.

Kas suudate kõrvale heita tunde, et teil on tegemist harjumuse, põikpäisuse või nõrga tahtejõuga? Kui see on keeruline, oleks kasulik uuesti lugeda teist ja kolmandat peatükki, kus alkohooliku haigust üksikasjalikult käsitletakse. Ärimehena tahate enne otsuse tegemist tutvuda kõigi vajalike asjaoludega. Kui nõustute sellega, et teie töötaja on haige, kas talle on siis võimalik andestada minevikus tehtu? Kas tema kunagisi rumalusi saab unustada? Kas on võimalik mõista, et ta on olnud vildaka mõtlemise ohver, mida on otseselt põhjustanud alkoholi toime tema ajule?

Mäletan selgesti, kui vapustatud ma olin, kui üks väljapaistev Chicago arst jutustas mulle juhtumitest, kus aju oli selgroovedeliku survele rebenenud. Pole ime, et alkohooliku käitumine on kummaliselt irratsionaalne. Kellel ei oleks, kui aju on sellise pinge all? Normaalsed alkohoolitarvitajad ei ole nii mõjutatud ja nad ei suuda mõista alkohooliku vaegusi.

Teie töötaja on tõenäoliselt püüdnud varjata tervet rida äpardumisi, millest mõned on võib-olla üsna eba-meeldivad, lausa vastikud. Võimalik, et te ei suuda kuidagi mõista, et üks pealtnäha asjalik sell on end

sedamoodi sisse mässinud. Kuid kõiki neid äpardusi, kuitahes hullud need ka ei oleks, saab seletada alkoholi ebanormaalse mõjuga tema mõistusele. Juues või joomahoost toibudes võib alkohoolik, kes selge peaga on teinekord lausa aususe etalon, uskumatuid asju korda saata. Hiljem tunneb ta jälestust. Enamasti on selline rumal käitumine mööduv.

See ei tähenda, et kõik alkohoolikud on kainena ausad ja õiglased inimesed. Loomulikult ei ole see nii ja tihti võivad sellised inimesed teid ära kasutada. Nähes teie püüdlusi neid mõista ja aidata, üritavad mõned teie heasoovlikkusest kasu lõigata. Kui olete kindel, et antud inimene ei taha joomist jätta, võite ta pigem vallandada – mida varem, seda parem. Teda tööl edasi hoides te teda ei aita. Töölt vallandamine võib sellisele inimesele lausa õnnistuseks osutuda. See võib olla just see tõuge, mida ta vajab. Tean omast käest, et ükskõik, mida firma ka teinud oleks, poleks miski mind peatada suutnud, sest niikaua kuni suutsin oma töökohta säilitada, ei oleks ma kuidagi oma olukorra tõsidust mõistnud. Kui nad oleksid mu esmalt lahti lasknud ja siis astunud samme, et mulle tutvustada käesolevas raamatus sisalduvat lahendust, oleksin nende juurde võib-olla kuue kuu pärast korras mehena tagasi tulnud.

Kuid paljud tahavad tõesti joomise maha jätta, ja nendega võite kaugele jõuda. Teie mõistev suhtumine neisse toob teile dividende.

Võib-olla meenub teile just selline inimene. Ta tahab joomise maha jätta ja teie tahate teda aidata, isegi kui see jääks vaid tulusa äritehingu tasemele. Teie teate praegu alkoholismist rohkem. Oskate näha, et selle inimese mõistus ja keha on haiged. Olete

valmis tema varasematele ebaõnnestumistele läbi sõrmede vaatama. Oletame, et lähenete talle umbes niimoodi:

Öelge, et teate tema joomisest ja see peab lõppema. Võite ka öelda, et hindate tema võimeid ja tahaksite teda tööle alles jätta, kuid ei saa seda teha, kui ta joomist jätkab. Sellekohane kindel hoiak on paljusid meist aidanud.

Järgnevalt võite kinnitada, et ei kavatse talle loengut pidada, moraali lugeda ega teda hukka mõista; kui te seda varem tegite, tulenes see teadmatusest. Kui võimalik, näidake talle, et te ei kannu vimma. Siinkohal oleks hea rääkida alkoholismist kui haigusest. Öelge talle, et usute, et ta on raskesti haige, lisades määratluse – vahest isegi eluohtlikult. Küsige, kas ta soovib terveneda. Küsige seda tingimata, sest paljud alkohoolikud, kes on sassis ja uimas, ei tahagi joomist maha jätta. Kuid kas tema tahab? Kas ta astub kõik vajalikud sammud ja on valmis kõigeks, et terveneda ning lõpetada joomine igaveseks?

Kui ta vastab jaatavalt, siis kas ta mõtleb seda tõsiselt või loodab südamepõhjas, et veab teid ninapidi ning pärast puhkust ja ravi on tal jälle võimalik aeg-ajalt mõni klaasike hinge alla kallata? Me usume, et mees tuleb selles osas põhjalikult läbi küsitleda. Veenduge, et ta ei peta ennast ega teid.

Kas te käesolevat raamatut mainite või mitte, on teie enda otsustada. Kui ta venitab ja ikka veel mõtleb, et võib edaspidigi juua, kasvõi ainult õlut, siis võite ta pärast järgmist joomahoogu – mis kindlasti tuleb, kui ta tõesti alkohoolik on – rahumeeli lahti lasta. Sellest peab ta täie selgusega aru saama. Teil on tegu kas inimesega, kes suudab ja tahab terveneda, või ei ole. Kui

ei, siis milleks tema peale aega raisata? Selline suund on tavaliselt parim, kuigi võib tunduda karm.

Kui olete isiklikult veendunud, et teie töötaja tahab terveneda ja on selle nimel kõigeks valmis, siis võite talle konkreetset tegevusplaani soovitada. Enamiku alkohoolikute jaoks, kes parajasti joovad või just joomahoost toibuvad, on füüsiline ravi teataval määral soovitatav, isegi hädavajalik. Füüsiliste vaevuste ravi osas peaksite loomulikult arutama arstiga. Olgu meetod milline tahes, eesmärgiks on ikka mõistus ja keha põhjalikult alkoholi mõjust puhastada. Pädevate arstide abiga ei võta see peaaegu kunagi väga palju aega ega ole ka eriti kulukas. Teie töötaja asjad edenevad paremini, kui ta jõuab sellise füüsilise seisundini, et suudab selgelt mõelda ega tunne enam tungi alkoholi järele. Kui pakute talle selle ravi välja, on võib-olla vajalik selle eest ette tasuda, kuid meie arvates tuleks kohe selgeks teha, et kõik kulutused arvatakse hiljem tema palgast maha. Tal endal on parem tunda, et ta on kõige eest täielikult vastutav.

Kui mees on teie ettepanekuga nõus, tuleks talle selgitada, et füüsiline ravi on vaid väike osa suurest pildist. Kuigi te võimaldate talle parimat meditsiinilist abi, peab ta mõistma, et sisemine muutus on vältimatu. Joomisest jagu saamiseks on vajalik nii mõtteviisi kui hoiakute muutus. Meil kõigil tuli tervenemine esikohale asetada, sest ilma tervenemata oleksime kaotanud nii kodu kui töö.

Kas teil on täielik usaldus, et ta on võimeline tervenema? Kui juba usaldusest rääkida, kas suudate võtta hoiaku, et see jääb rangelt teievaheliseks asjaks, ja et tema alkoholiga seonduvad eksimused ühes eesootava raviga ei tule kunagi ilma tema nõusolekuta teistega

arutlusele? Kui ta tagasi tuleb, oleks mõistlik temaga pikem jutuajamine maha pidada.

Pöördugem nüüd käesoleva raamatu peateema juurde tagasi. Raamat sisaldab konkreetseid soovitusi, mille abil töötajal on võimalik oma probleem lahendada. Teie jaoks on mõned siintoodud mõtted uudsed. Võib-olla ei ole te meie soovitatud lähenemisviisiga lõpuni nõus. Mingil juhul ei paku me seda teile käsu vormis, ent mis meisse puutub, siis meid on see aidanud. Kas te ei hooli lõppude lõpuks rohkem tulemustest kui meetoditest? Meeldib see teie töötajale või mitte, aga ta saab teada sünge tõe alkoholismi kohta. Kuid see ei tee talle põrmugi kahju, isegi kui ta selle raviviisi kasuks ei otsusta.

Soovitame pöörata sellele raamatule tähelepanu ka arstil, kes hakkab teie patsienti ravima. Kui ta loeb raamatut veel siis, kui patsient on toibumas, aga sügavas masenduses, võib arst tema tegelikku seisundit mõista.

Loodame, et arst räägib patsiendile tema seisundist tõtt, ükskõik milline see ka ei oleks. Kui ravialusele antakse käesolev raamat, on parem, kui keegi talle ei ütle, et ta peab neid soovitusi järgima. Seda peab inimene ise otsustama.

Te veate muidugi kihla, et teie muutunud hoiak ühes käesoleva raamatu sisuga saadavad korda ime. Mõnikord lähebki nii, mõnikord mitte. Kuid meie arvame, et olles järjekindel, saate tunda rõõmu edulugude protsendi üle. Sedamööda, kuidas meie haare laieneb ja meie liikmete arv kasvab, loodame, et teie töötajaid on võimalik mõnega meie hulgast isiklikult kokku viia. Samal ajal oleme veendunud, et ainuüksi selle raamatu abil saab palju ära teha.

Vestelge oma töötajaga, kui ta tööle tagasi tuleb. Küsige temalt, kas ta arvab, et tal on vastus olemas.

Kui ta tunneb end vabalt, arutades teiega oma probleeme ning teades, et teda mõistate ega ärritu ühegi asja peale, mida ta öelda tahab, siis saab ta tõenäoliselt kiiresti hea hoo sisse.

Kas suudate rahulikuks jääda, kui töötaja hakkab teile šokeerivaid lugusid jutustama? Ta võib teile näiteks avaldada saladuse, et on oma kuluarvet võltsinud või kavatsenud teilt parimad kliendid üle lüüa. Tõepoolest, ta võib rääkida peaaegu mida iganes, kui ta on võtnud vastu meie lahenduse, mis – nagu teate – nõuab jäägitut ausust. Kas suudate selle kirjutada korstnasse nagu halva võla ja alustada temaga puhtalt lehelt? Kui ta on teile raha võlgu, võib teil tekkida tahtmine talle oma tingimused esitada.

Kui teie töötaja kõneleb oma kodusest olukorrast, saate talle kahtlemata palju kasulikke soovitusi anda. Kas tal on võimalik teiega ausalt rääkida, ilma et see jutt muutuks äriklatšiks ja kaastöötajate kritiseerimiseks? Sellise töötaja puhul tekitab niisugune suhtumine kustumatut lojaalsust.

Meie, alkohoolikute suurimad vaenlased on vimmm, armukadedus, kadedus, frustratsioon ja hirm. Kus iganes inimesed kogunevad äri tegemiseks, leidub alati konkurentsi, mis toob endaga kaasa ka teatavad tööalased intriigid. Mõnikord on meil, alkohoolikutel, tunne, et teised püüavad meile kaikaid kodaratesse loopida. Sageli ei vasta see tõeale, kuid vahel kasutatakse meie joomist ära võimuvõitluses.

Meenub juhtum, kus üks pahatahtlik inimene heitis alkohooliku joomaseikluste arvel pidevalt kergelt sõbralikku nalja. Sel viisil levitas ta neid lugusid salakavalalt edasi. Oli ka teine juhtum, kus alkohoolik saadeti haiglasse ravile. Alguses teadsid sellest vaid vähesed, kuid lühikese aja jooksul levis jutt kogu firmas. Loomulikult

vähendas see mehe tervenemisvõimalusi. Tööandja saab paljudes olukordades kaitsta kannatajat sedasorti juttude eest. Tööandja ei tohi kedagi eelistada, kuid ta saab alati kaitsta töötajat mõttetu provokatsiooni ja ebaõiglase kriitika eest.

Alkohoolikud on omaette energiline liik inimesi. Nad teevad kõvasti tööd ja lõbutsevad põhjalikult. Tõenäoliselt on teie töötaja asjade heastamisega hoos. Ta võib üle pingutada, sest on veel mõnevõrra kurnatud ning tema mõistus ja keha alles kohanevad alkoholivaba eluga. Võimalik, et teil tuleb taltsutada tema soovi kuusteist tundi päevas tööd teha. Te võite teda vahetevahel ka lõbutsema julgustada. Võib-olla soovib ta teiste alkohoolikute heaks palju ära teha ja seda võib ka tööajal ette tulla. Siin on kasuks mõistlikul määral tegevusvabadust anda. See töö on talle vajalik kainuse säilitamiseks.

Kui töötaja on mitu kuud ilma alkoholita toime tulnud, siis võib-olla õnnestub teil kasutada nüüd tema teeneid teiste töötajate abistamiseks, kes oma alkoholi-probleemidega teile peavalu valmistavad – muidugi tingimusel, et nad on valmis kolmandat isikut asjasse pühendama. Tervenenu alkohoolik, kes töötab suhteliselt vähetähtsal kohal, võib vestelda mehega, kellel on parem positsioon. Kuna tema elu rajaneb teistsugustel alustel, ei püüa ta iial seda olukorda kurjasti ära kasutada.

Te võite oma töötajat usaldada. Samas äratab pikaajaline kogemus alkohoolikute vabandustega loomulikult kahtlusi. Kui tema naine järgmine kord helistab ja teatab, et mees on haige, võite ennatlikult arvata, et ta on purjus. Kui nii ongi ja mees püüab ikkagi terveneda, siis räägib ta sellest teile ise, isegi kui see tähendaks töökoha kaotamist. Nimelt ta teab, et üldse ellu jää-

miseks peab ta olema aus. Ta hindab seda, kui te tema pärast pead ei vaeva, teda ei kahtlusta, ega püüa tema elu korraldada nii, et ta oleks kaitstud kiusatuse eest juua. Kui ta tervenemisprogrammi kohusetundlikult järgib, võib ta minna ükskõik millisesse kohta, kuhu teie antud tööülesanded teda viivad.

Juhul kui ta komistab, kasvõi ainult korra, tuleb teil otsustada, kas oleks parem ta lahti lasta. Kui olete kindel, et ta ei võta asja tõsiselt, siis ei ole kahtlust, et teil tuleb ta vallandada. Kui olete vastupidiselt kindel, et ta püüab kõigest väest, siis võib teil tekkida soov talle veel üks võimalus anda. Kuid te ei pea tundma kohustust teda tööl edasi hoida, kuna kõik teie kohustused tema suhtes on juba ammendunud.

Teil võib tekkida veel teinegi soov. Kui teie organisatsioon on suur, võiks teie madalama astme juhtidele jagada käesoleva raamatu eksemplare. Võiksite neile mõista anda, et ei ole oma organisatsioonis töötavate alkohoolikutega pahuksis. Teie alluvad on tihti raskes olukorras. Mehed, kes omakorda nende alluvuses töötavad, on sageli ka nende sõbrad. Seepärast kaitsevad nad neid ühel või teisel põhjusel lootuses, et asjalood peagi paremuse poole pöörduvad. Nad seavad tihti ohtu ka enda töökoha, püüdes aidata raskeid joodikuid, kes oleks tulnud juba ammu töölt lahti lasta või kellele oleks tulnud pakkuda võimalust terveneda.

Pärast käesoleva raamatu lugemist võib teie madalama astme juht minna niisuguse mehe juurde ja lausuda talle umbes järgmist: „Kuule, Ed. Kas sa tahad joomist maha jätta või ei taha? Iga kord, kui end purju jood, paned mind sellega ebameeldivasse olukorda. See ei ole õiglane ei minu ega firma suhtes. Olen alkoholismi kohta üht-teist lugenud. Kui sa oled tõesti alko-

hoolik, siis oled üks pagana haige inimene. Sa käitud küll sedamoodi. Firma tahab aidata sul sellest üle saada ja kui sind huvitab, siis tea, et on olemas väljapääs. Kui sa selle valid, siis unustatakse su minevik, ja asjaolu, et sa ravile läksid, ei mainita. Ent kui sa ei saa või ei taha joomist maha jätta, siis ma arvan, et sul tuleb töölt lahkuda.”

Teie madalama astme juhil ei tarvitse selle raamatu sisuga nõustuda. Ta ei pea seda tegema ja sageli ei tohigi lasta seda oma kandidaadile välja paista. Aga ta on vähemalt probleemi mõistnud ega lase end enam tavalistest lubadustest eksitada. Ta on võimeline võtma antud töötaja suhtes hoiaku, mis on silmatorkavalt aus ja õiglane. Tal ei ole enam põhjust alkohoolikust töötaja tegusid kalevi alla matta.

Kogu asja iva on selles, et ühtki inimest ei tohi töölt lahti lasta lihtsalt sellepärast, et ta on alkohoolik. Kui ta tahab joomist maha jätta, siis tuleks talle anda selleks tõeline võimalus. Kui ta ei suuda või ei taha joomist maha jätta, siis tuleb ta vallandada. Erandeid on siin vähe.

Meie arvates aitab taoline lähenemismeetod saavutada mitmeid eesmärke. See võimaldab heade töötajate rehabiliteerimist. Samal ajal ei ole teil raske vabaneda niisugustest töötajatest, kes ei suuda või ei taha joomist maha jätta. Raiskumineva aja, töötajate ja maine tõttu võib alkoholism teie organisatsioonile arvestatavat kahju tekitada. Loodame, et meie soovitused aitavad teil selle vahel tõsise lekke sulgeda. Meie arvates on mõistlik lõpetada see raiskamine ja anda oma väärt töötajatele võimalus.

Hiljuti püüdsime neis küsimustes vestelda ühe suure tööstuskontserni asepresidendiga. Ta ütles: „Mul on tohutult hea meel, et olete joomisest lahti saanud. Kuid

meie ettevõtte poliitika näeb ette, et me ei sekku töötajate harjumustesse. Kui mees joo nii palju, et töö selle all kannatab, siis laseme ta lahti. Ma ei tea, kuidas võiks teist meile abi olla, sest nagu näete, ei esine meil alkoholismiprobleemi.” Seesama firma kulutab igal aastal teaduslikele uuringutele miljoneid dollareid. Nende toodangu kogumaksumust hinnatakse koma täpsusega. Nad pakuvad vaba aja veetmise võimalusi. Firmas on oma kindlustussüsteem. Töötajate hea käekäigu vastu tuntakse nii humaansetel kui tööalastel kaalutlustel tõelist huvi. Kuid alkoholism – nojah, nad lihtsalt ei usu, et neil ka seda esineb.

Ehk on see tüüpiline suhtumine. Meie, kes me kõik koos oleme ärimaailmaga päris palju kokku puutunud, pidime vähemalt alkoholismi osas selle härra siira arvamuseavalduse peale muigama. Võib-olla vapustaks teda teadmine, kui palju alkoholism tema organisatsioonile aastas maksma läheb. See firma võib endas varjata paljusid tegelikke ja potentsiaalseid alkohoolikuid. Meie meelest ei ole suurte ettevõtete juhtidel tihti kuigi selget ettekujutust, kui ulatuslik see probleem on. Isegi kui teile tundub, et teie organisatsioonis seda probleemi ei esine, tasuks siiski käsuahelas kõik uue pilguga üle vaadata. Võimalik, et teete nii mõnegi huvitava avastuse.

Mõistagi viitab käesolev peatükk alkohoolikutele – haigetele, aru kaotanud inimestele. Meie sõbrast asepresident pidas silmas tavajoojat, ehk ühe õhtu joojat. Nende suhtes peab tema taktika kahtlemata paika, ent ta ei teinud vahet sellisel inimesel ja alkohoolikul.

Ei pea eeldama, et alkohoolikust töötaja peale kulutatakse ülemäära palju aega ja tähelepanu. Teda ei peaks asetama eelisolukorda. Õige mees, selline,

kes terveneb, ei tahagi midagi niisugust. Ta ei muutu pealetükkivaks. Kaugel sellest. Ta asub palehigis tööle ja tänab teid oma surmatunnini.

Praegu on mul väike firma. Mul on kaks töötajat, kes on alkohoolikud ja teevad ära viie tavalise müügiagendi töö. Ja miks ka mitte? Neil on uus ellusuhtumine ja nad on pääsenud elavast surmast. Olen tundnud rõõmu igast hetkest, mis on kulunud nende jalule aitamiseks.*

** Vt Lisa VI. Ootame rõõmuga teie kirju, kui saame teile kuidagi abiks olla.*